

Michiel Wallis de Vries hoogleraar Beter bescherming doo

Tekst:
Liesbeth van Agt
De Vlinderstichting

Michiel Wallis de Vries, senior projectleider bij De Vlinderstichting, is per 1 januari 2012 voor een periode van vijf jaar benoemd tot buitengewoon hoogleraar 'Ecologie en Bescherming van Insecten' aan Wageningen UR. De leerstoel is een initiatief van De Vlinderstichting. Aanleiding genoeg om onze collega Michiel naar zijn plannen te vragen.

Waarom deze leerstoel Ecologie en Bescherming van Insecten?

Daar zijn drie goede redenen voor. Ten eerste zien we vanuit De Vlinderstichting dat er veel dagvlinders in hun voorkomen bedreigd zijn en we te weinig kennis hebben om belangrijke vragen over achteruitgang en mogelijkheden voor herstel te kunnen beantwoorden. In bredere zin vormen insecten meer dan de helft van de biodiversiteit op aarde maar ze zijn nog steeds ondervertegenwoordigd in de natuurbescherming, en dat ondanks het feit dat soorten in rap tempo verdwijnen en insecten een belangrijke rol in ecosystemen vervullen. Ten tweede weten we van veel insecten nog weinig, maar vooral van dagvlinders – mede dankzij alle waarnemers – juist heel veel: die kennis moeten we benutten. De derde en laatste reden is, dat er in Engeland al veel langer actieve samenwerking is tussen Butterfly Conservation en universiteiten. Dat levert veel op aan kennis en aandacht voor vlinders. In Nederland was die samenwerking geleidelijk verwaterd nadat De Vlinderstichting op eigen benen ging staan. Met deze leerstoel wordt daar opnieuw inhoud aan gegeven.

Wat is het doel van de leerstoel?

Er zijn twee hoofddoelen. We willen de ecologie en bescherming van insecten onder de aandacht brengen via onderwijs en onderzoek. En verder willen we aan de hand van onderzoek meer inzicht krijgen in de oorzaken van de achteruitgang van bedreigde soorten, zodat we aan herstel kunnen gaan werken. Daarbij staan de dagvlinders centraal.

Hoe krijgt de leerstoel vorm?

Er is de afgelopen jaren een cursus Ecologie en Bescherming van Insecten opgezet en die vervult duidelijk in een behoefte: er komen veel studenten op af. De leerstoel is ondergebracht bij Entomologie, daar werk ik nu één dag per week. Er is daar veel ervaring met experimenteel onderzoek en met onderzoek aan interacties tussen planten en insecten. Zo wordt er veel laboratoriumonderzoek gedaan, onder andere aan de

interacties van koolwitjes met hun waardplant en hun parasieten, terwijl wijzelf vooral ervaring hebben met onderzoek in het veld. Vanuit de vlinderbescherming zitten we met veel vragen vanuit het veld en kunnen we dus geweldig profiteren van de ervaring met experimenteel onderzoek bij Entomologie. Bovendien is Entomologie net als De Vlinderstichting sterkgericht op de communicatie met het publiek. Denk maar aan de Insect Experience, het grote insectenfestival dat afgelopen jaar veel bekijks trok.

Welke vragen staan centraal?

Onlangs zijn het verlies aan biodiversiteit, klimaatverandering en verstoring van de kringloop van voedingsstoffen - met name stikstof - als belangrijkste bedreigingen van een duurzaam voortbestaan van de mensheid benoemd. Deze thema's wil ik via onderzoek aan vlinders met elkaar verbinden. We zien dat dagvlinders te lijden hebben van de overmaat aan stikstof (mest) in onze omgeving en dat wordt wereldwijd een groeiend probleem. De gevolgen van klimaatverandering zien we bij vlinders heel duidelijk; en die vormen vooral voor de zeldzame soorten een probleem. Hoe klimaat en stikstofovermaat doorwerken op het leefgebied en de populaties van vlinders weten we echter alleen nog maar heel globaal. Zo blijken er onverwachte interacties te zijn tussen bemesting en klimaatverandering via verandering van het microklimaat. We willen graag leren hoe deze veranderingen op de levenscyclus en de populatieontwikkeling van vlinders doorwerken. Met die kennis zijn we beter in staat om oplossingen en effectieve maatregelen voor herstel aan te dragen. Want in een snel veranderende wereld moeten we ook steeds sneller kunnen inspelen op de kansen die zich (nog) voordoen.

Veldparelmoervlinder: modelsoort.

Jaap Bouwman

r onderzoek

Kars Velling

Prof. dr. Michiel Wallis de Vries: "Met nieuwe kennis zijn we beter in staat om oplossingen en effectieve maatregelen voor herstel aan te dragen."

Geef eens een voorbeeld.

Dan kies ik voor de veldparelmoervlinder: de modelsoort voor de Ecologische Hoofdstructuur, maar ook de soort waardoor we via mijn eigen onderzoek meer zijn gaan begrijpen over het belang van veranderingen in het microklimaat. En zowaar ook een fraai voorbeeld van een succesverhaal van een soort die door goed herstel van leefgebied op de Limburgse kalkhellingen na herintroductie een nieuwe kans heeft gekregen.

Wat wil je over vijf jaar bereikt hebben?

Om te beginnen: zorgen dat er via studenten en promovendi meer onderzoek aan vlinders wordt gedaan. Verder wil ik meer gaan samenwerken met andere universiteiten. En via dit onderzoek wil ik ook dat de

bescherming van vlinders en andere bedreigde insecten hoger op de maatschappelijke agenda komen te staan.

De Vlinderstichting financiert deze leerstoel. Wat gaan onze donateurs hiervan merken?

De onderzoeksresultaten bieden mooie stof voor artikelen in *Vlinders*. Met name over de relatie tussen vlinders en de factoren die de kwaliteit van hun leefgebied bepalen. En hopelijk ook over de successen die we dankzij onderzoek boeken bij de bescherming. Door het onderzoek leren we steeds beter aan welke knoppen we moeten draaien om onze soorten er bovenop te helpen. En dat is toch ons hoofddoel, en de reden waarom donateurs ons steunen. ●